

Kvennablaðið kost-
ar 3 kr. innanlands
erlendis kr. 3 60
(90 cent vestan-
hafs) $\frac{1}{2}$ verðsins
borgist fyrirfram, en
 $\frac{1}{2}$ fyrir 15. júlí.

Kvennablaðið.

Uppögn skrifleg
bundin við ára-
mót, ógild nema
komin sé til út-
get. fyrir 1. okt
og kaupandi haf
borgað að fullu.

23. ár.

Reykjavík, 30. maí 1917.

N. 5.

Til kaupenda Kvennablaðsins.

Um leið og eg óska ykkur öllum góðs sumars og árs og hagsælda í alla staði, vildi eg einnig minnst dálítið á Kvennablaðið.

Eins og menn vita, var eg ein af þeim löndum, sem voru í nokkurskonar »herleiðingu« síðari hluta vetrarins, suður í Kaupmannahöfn.

Í tvo mánuði, eða frá 27. febr.—2. apríl, þegar við fórum þaðan, mátti heita að við fengjum engar fregnir heiman að. Aðeins örfá og fáorð símskeyti fengu ýmsir, sem sögðu oss mjög lítið um ástandið heima fyrir. Að visu gat eg komið einu bréfi heim í Kvennablaðið, og gert ráðstafanir til að það kæmi út, en að öðru leyti vissi eg ekkert um hvernig því mundi reida af, þótt eg byggist við að hin almenna dýrtíð á öllu, og ekki sist öllu því, sem snerti útgáfu bóka og blaða, mundi líka gera vart við sig heima eins og annarstaðar, og það því fremur, sem pappír og alt, sem að prentun lýtur, verður að flytjast inn hjá okkur. En með því að eg vissi ekkert um þau efni heima, gat eg engar ráðstafanir gert í því fyrir blaðið þá þegar.

Þegar eg svo kom heim, 13. apríl, var það eitt af því fyrsta sem eg fékk að vita að nú hefði verð á allri prentun verið hækkað frá 1. apríl um 55%. Í apríl 1916 hækkaði líka verðið á prentun um 25%. — Samanlögð er hækkunin þá orðin 80% eða nær því hálfa dýrari en áður. Og verðið á pappírnum hefir hækkað enn þá meira, það hefir nær því fjórðaldast.

Af öllum þessum vandræða-ástandum neyðist eg því til að hækka verðið á þess-

um árgangi upp í 3 kr. Allir sjá að ekki græði eg á verðhækkuninni, því hún er mikið minni en kostnaðarhækkunin. Mér þykir mjög ilt að verða að neyðast til þessa, en eg vona að kaupendur og viðskiftamenn blaðsins sjái, að eg get ekki farið öðruvísi að.

Mér finnst við íslenzku konurnar verðum að eiga eitt mál gagn að minsta kosti, ekki síður nú á þessum vandræðatímum en áður, og eg vona, að allir sem blaðinu hafa verið vinveittir, verði það eins enn, þrátt fyrir verðhækkunina.

Eg hefi fengið loford ýmsra góðra kvenna um að rita í blaðið.

Vinsamlegast:

Briet Bjarnhédinsdóttir.

Eldsneytisvandræðin.

Ekkert orð er jafn alment nefnt eins og orðið: dýrtíð. Hvar sem við erum saman- komin bæði hér á landi, og víðast í heim- inum annarstaðar, þá er þetta algengasta umtalsefnið í borgum og sveitunum. — Dýrtíðin, sem allir verða varir við, og alt af þrengir meira og meira að, og sultur- inn, sem venjulega fylgir í fótspor hennar. Að verjast sultinum er nú aðal-verkefni allra stjórna: landsstjórna og bæja- og sveitastjórna, lítið síður í hlutlausu lönd- unum en hinum, sem taka beinan þátt í heimsstyrjöldinni.

Hér á landi er það mjög edlilegt að til- finnanleg dýrtíð verði á mörgum vörum. Við verðum að sækja allar korn- og mjöl- vörur vorar til útlanda, og yfir höfuð allar nýlenduvörur, auk margra annara vöru-

tegunda, sem eru óhjákvæmilegar lífs-nauðsynjar vorar, svo sem kol, salt, stein-
olia o. s. frv. Og þegar siglingabann er og
allar ferðir á sjó svo mikil lífshætta, að
meiri líkindi þykja til að þau skip sem
hætta sér út fyrir hina forboðnu línu,
komi aldrei aftur, þá er auðséð að ekki
er í annað hús að venda, þá verðum við
að fara að spila á okkar eigin spýtur.

Við Reykjavíkurbúar erum mjög illa
farnir í ýmsu tilliti. Þær vörur, sem við
kaupum venjulegast frá sveitunum *fást* nú
ekki lengur. Ekki einu sinni fyrir *geypi-*
verð. Og nauðsynlegustu útlendu vörurnar,
kol, salt og steinolia, sem er okkar nauð-
synlegustu lífsskilyrði, þau eru hér um bil
protin. Salt til *matar*, fæst aðeins þýrt í
menn í einni verzlun og kol og steinolia
fæst nær því ekki. Gasið er alveg á för-
um. Ef húsmæður bæjarins ekki taka sig
alvarlega saman um að minka gaseyðsluna
um helming, frá því sem verið hefir, þá miss-
um við það eftir örfáa daga. En takist
þeim að spara það svona mikið, þá vona
menn að gasið treynist þangað til Ceres
kemur með ný gaskol frá Englandi — ef
hún verður heppin í ferðalaginu.

Gasnotkunin hjá okkur *verður* því að
minka. Og það er líka mjög auðvelt að
takmarka hana og minka frá því sem
verið hefir. Við höfum verið of óhófssam-
ar í því efni. Það er algengt að sjá hitað
á gasi í örlitlum potti eða smákatli, með
fullum stórum loga undir. Þá standa log-
arnir út undan pottbotninum á alla vegu,
og af því hitnar vatnið ekkert. Það er al-
veg *óþarfa*-eyðsla.

Svo *sjóða* margar húsmæður allan sinn
mat alveg á gasi, og láta líka þá loga of
mikið undir. Þegar suðan er komin upp
má skrífa mikið niður. Meira að segja er
það flestur matur, sem sýður nóg við
minsta loga, sem unt er að hafa, án þess
að hann slokkni alveg.

En aðal vanræksla margra er það að
nota ekki heysuðukassa. Þeir eru alveg
sjálfsagðir við gas, og eiginlega við alla
matreiðslu. Margur matur er miklu betri

soðinn á þann hátt, t. d. þykkir grautar.
Þetta sparar líka mikinn tíma, því þá þarf
ekki að standa yfir matnum til að gæta
að hann brenni ekki. Kjöt, kartöflur, grauta,
kálmeti o. fl. er ágætt að sjóða í kassa í
heyi eða pappír. Sömuleiðis að geyma í
þeim mat og kaffi, sem haldast á heitt.

Marga vantar þessa kassa, og geta alls
ekki fengið þá smíðaða. Alt slíkt er bæði
mjög dýrt nú, og nær því ófáanlegt. En leitið
vel hjá ykkur, og ef þið eigið kassa eða
tunnugarm, sem er svo djúpur að þið getið
stoppað bæði undir og yfir þá potta, sem þið
munduð nota, þá getið þið notað þá. Bezt
væri að lokið sé á hjörum og hespa fyrir.
En jafnvel þótt lokið sé laust á, má nota
kassann, ef vel er búið um niðri í hon-
um og lokið látið falla vel.

Og ef kassinn er svo litill að aðeins
einn pottur kemst í hann, en nauðsynlegt
er að sjóða líka annan mat um sama leyti
þá *má* bjarga sér á mjög einfaldan hátt,
t. d. með kartöflur; ef menn eiga nokkuð
af stórum pappír. Takið lítinn þykkan
pott, eða jafnvel dálitla mjólkurfötu, ef
hæfilegur pottur er ekki til, látið hann
vera fullan og lokið falla vel. Þegar sýður
í honum má leggja nokkur pappírsblöð
yfir hann og láta sjóða í pottinum 10 mín-
útur. Þá skal hafa 10—12 stór blöð, helst
útlend — því þau eru stærri — útbreidd
á borðinu, og taka svo pottinn í flýti með
snarpri suðu á, og heitu blöðunum ofan á,
og vefja hann vandlega innan í blöðin,
sem voru útbreidd á borðið. Utan um
þetta má svo vefja stórt pappablað eða
þjett ljerefts- eða vaxdúksstykki og svo
eru kartöflurnar soðnar eftir 1½—2 tíma.

Þeir kaupendur Kvennablaðsins
sem hafa haft heimilisskifti, eru beðnir að
láta mig vita sitt núverandi heimilisfang
sem fyrst. — Sömuleiðis ef vanskil hafa
nokkur orðið á útsendingu blaðsins.

Útg.

Leiðbeiningar við heysuðu.

Eftir *Karén Blicher*,
yfirumsjónarmann við «ríkisháskólann» í Khöfn.

Útbúningur heykassans.

Til þess að sjóða í einum potti handa meðal-fjölskyldu skal búa til kassa, sem er 40–50 centimetrar — 15–19 puml. — á alla vegu, með vel feldu þétu loki á hjörum og hespu að framan. Kassinn er svo fylltur innan með mjúku smágerðu heyi, eða mjúkum dagblaðapappír, eða hvorutveggju. — Í miðjuna er gerð hola, mátuleg fyrir pottinn, og yfir hann er svo lagður dálitill koddur eða dýna, fyllt með heyi eða pappír. Þrífalegast er að hafa dýnuverið þannig, að hægt sé að þvo það við og við.

Ef blöð eru notuð, þá skal nudda þau milli handanna og mýkja, svo þau falli sem bezt utan að pottinum. Pappírinn verður þá að vera nægur til að fylla kassann og líka í dýnuna. Hann verður að leggjast og þrýstast vel niður með pottinum allt um kring og yfir hann. Fari nokkuð niður úr pottinum verður að skifta um heyið eða pappírinn og einnig verður að bæta í kassann eftir því, sem stoppið þéttist saman. Bezt er að skifta minnst tvisvar sinnum árlega um heyið eða pappírinn í kassanum.

Þegar bullsjóðandi matur í glóandi potti með vel feldum hlemmi, er vandlega þjappað ofan í heykassann, eins og skýrt skal hér frá, þá fer þegar nokkuð af hitanum út í pappírinn eða heyið, sem er í kringum hann, og hitamagn matarins í pottinum lækkar ofan í 90 stig C. En heyið og pappírinn, sem eru ónýtir hitaleiðarar, geyma þenna hita lengi. Maturinn kólnar því mjög seint, svo hann getur áður soðnað við þann hita, sem í pottinum er.

Hvaða matur er hentastur til heysuðu?

Allur grjónamatur og mjólmatur, sem soðinn er með vatni eða mjólk eða öli, baunir, ertur, rætur, rófur, kál, kartöflur og grænmeti, nýir og þurkaðir ávextir, kjöt, flekk, saltfiskur o. s. frv. Allar fæðutegundir, sem þurfa lengri suðu til þess að verða mæltanlegar.

Því getur heykassinn gert að nokkru leyti sama gagn og eldur við matarsuðu?

Áf því að flestur matur þarf ekki 100 gr. C. (suðuhita) til þess að soðna, en verður bæði betri og mæltanlegri, ef hann er soðinn við minni hita. En þá verður hann að standa 2–3 sinnum lengri tíma í heykassanum en yfir eldi.

Hvernig á að nota heykassa?

1. Brúka skal $\frac{1}{4}$ minna vatn eða mjólk í grauta eða súpur, sem soðnar eru í heykassa, en yfir eldi.
2. Byrjaðu fyr á matargerðinni, ætlaðu þér nógan tíma.
3. Mundu að heykassasúðan tekur 2–3 sinnum lengri tíma en yfir eldi.
4. Settu matinn yfir eld og láttu hann komast í suðu.
5. Láttu matinn sjóða við hægna eld í 5 mín. — $\frac{1}{4}$ klst. eftir því hvað hann þarf í sjálfu sér langa suðu, áður en þú setur hann í kassann.
6. Láttu matinn sjóða vel þegar þú tekur hann af eldinum og láttu pappírinn vera heitan. Sjáðu um að hlemmurinn falli vel. Gott er að leggja hreint hvítt pappírslag — pappírspoka — yfir pottinn, undir hlemminn, og þjappa svo hlemminum vel niður.
7. Hafðu tilbúna hæfilega stóra holu í heykassanum, og breiddu pappírsblað í hana áður en þú þjappar pottinum niður. Breiddu svo pappír yfir lokið og dýnuna.
8. Vertu fljót að flytja pottinn og þjappaðu honum vel ofan í kassann. Flyttu þjer að þjappa í kringum hann og yfir hann með pappír og dýnunni. Lokaðu svo kassalokinu og settu hespuna fyrir.

Ef heykassanum er lokið upp áður en maturinn er tilbúinn, þá verður að setja hann aftur yfir eld. Oft er það líka betra að láta matinn sjóða aftur snöggvast yfir eldi, einkum mjólkurmat og súpur.

Því á fremur að nota heykassa til suðu, en sjóða matinn alveg yfir eldi?

Áf því með því sparast peningar til eldneftis, og tími til að gera eitthvað annað. Og auk þess fylgja því þessir kostir:

1. Maturinn brennur ekki.
2. Enginn þarf heldur að standa yfir honum.
3. Það er fljótlegra að hreinsa pottana.
4. Maturinn verður bæði bragðbetri og auðmeltari.
5. Maturinn er jafngóður þótt hann þurfi að biða lengi eftir borðgestunum.
6. Á þann hátt má fá heitan og góðan mat á heimilum, jafnvel þótt húsmóðirin sé við vinnu annarsstaðar nokkurn hluta dagsins.
7. Geyma má tilbúinn heitan mat lengi í heykassa.

Ágætt er að þvo smáþvott þannig að koma honum í suðu og geyma svo fótuna eða pottinn með góðum hlemmi í heykassa næturlangt á sama hátt og áður er sagt.

Norræni kvennafundurinn í Stokkhólmi.

Það er nokkuð eftir dúk og disk, að Kvinnablaðið flytji nánari fregnir af þessum fundi. En tilefnið að það drógst svo lengi var það, að fundargerðirnar voru sendar til mín heim til Íslands í vetur, af því að fundarritarinn hélt að eg væri komin heim. En þótt svo sé langt um liðið, vil eg þó setja hér útdrátt af því merkasta, sem var í skýrslum þeim, sem þar voru gefnar.

Eins og kunnugt er, var fundur þessi aðallega settur til að stofna Samband milli norrænna kvennréttindafélaga, og semja lög fyrir þetta Samband. Fundurinn stóð yfir þ. 10.—11. nóv. síðastl. Lögin, sem voru aðalefni fundarins, voru samþykkt þar, og hafa komið í Kvinnablaðinu í íslenskri þýðingu.

Af öðrum málum sem rædd voru, má nefna fyrirlestur frk. Elinu Hansen frá Khöfn um konurnar og hækkun verðmætis vinnu þeirra á heimilunum.

Kvað hún að menn hefðu í fyrstu haldið að konur mundu fremur vanrækja heimilin ef þær fengjust við ýms kvenréttindamál, og svo hefði ef til vill líka eitt-hvað verið í fyrstu. En forgöngukonur kvennamálanna hefðu brátt séð, að heimilisvinnan mætti ekki sitja á hakanum fyrir kvenréttindamálunum. Danmörk ætti kvenréttindafélaginu »Dansk Kvindesamfund« að miklu leyti að þakka framförina þar í hússtjórnarskólakenslunni, sem Danir hefðu tekið eftir Svíum og Norðmönnum. Nú væru þar tveir hússtjórnar-yfirskólar handa hússtjórnarkenslukonum í Danmörku, styrktir af rikissjóði, annar í Kaupmannahöfn en hinn í Sórey. Í Kaupm. væru 23 skólaeldhús við barnaskóla, og samskonar skólaeldhús væru líka við hærri kvennaskólana. Auk þess væru haldin kvöld-námskeið fyrir fríviljuga kenslu í hússtjórn og matreiðslu handa skrifstofustúlkum, verkakonum og öðrum stúlkum,

sem vinna fyrir sér með sjálfstæðri vinnu. Um 20 húsmæðraskólar væru hingað og þangað í landinu og 12 landbúnaðarhúsmæðraskólar.

Frú Hallsteen frá Finnlandi kvað finska kvenréttindafélagið hafa fyrst borið fram kröfuna þar um að bæta þekkingu húsmæðranna. Meðal annars hefði félagið fyrir 20 árum látið halda hússtjórnar- og matreiðslunámskeið fyrir alþýðukonur. Auk þess væru farand-hússtjórnarkenslukonur og heimiliráðunautar alstaðar í landinu. Annað stórt kvenfélag hefði líka starfað að þessu máli. Skólaeldhúsin væru enn þá á byrjunarstigi og við kvennaskólana væri engin slík kensla. Í alþýðuskólunum væri þessi kensla enn þá aðeins í framhaldsskólunum, en tillögur hefðu komið fram um að kenna líka skólaeldhússkenslu í efstu bekkjum barnaskólanna.

Briet Bjarnhéðinsdóttir skýrði frá hússtjórnarskólamálinu á Íslandi. Kvað það vera þar á byrjunarstigi enn þá. Þar hefðu það verið bæði einstakar konur og kvenfélög sem fyrst hefðu gengist fyrir að fá slíkri kenslu komið á fót. Kvenréttindafélagið hefði frá fyrstu haldið fram að góður undirbúningur undir hverja lífsstöðu kvenna sem væri, væri eitt aðalskilyrði fyrir konur til að vinna að jafnrétti á við karlmenn í öllu tilliti. Skýrði hún frá því að 4 húsmæðraskólar væru þegar komnir á fót, auk styttri námskeiða, og farandkenslu í húshaldi og matreiðslu víðsvegar um landið, sem væri mjög vinsælt, og virtist eiga góða framtíð fyrir hendi og eiga vel við upp um hinar strjálbygðu sveitir. Hússtjórnarskólarnir væru líka allir styrktir af landssjóðsfé á fjárlögunum og farandhússtjórnarkenslan væri styrkt af Landbúnaðarfélaginu.

Frú Margret Kristensen frá Noregi sagði ósk norskra kvenna meðal annars þá, að gera skólaeldhúskensluna að skyldunámsgrein við alla barnaskóla í efstu bekkjum í tvö síðustu skólaárin, til þess á þann hátt að ná til allra ungra stúlkna í landinu með þessa kenslu, einmitt á þeim ár-

um, sem þær væru móttækilegastar fyrir hana. Það væri mikið og þakklátt starf, að innræta þeim þannig virðingu fyrir heimilisstörfunum, og gera þær að fullkomlega dugandi húsmæðrum og mæðrum. Nauðsynleg væru 800—900 skólaeldhús. Hér um bil 160 væru nú til víðsvegar um landið, svo mikið vantaði á að vel væri. En þyngsta verkið væri þó unnið, þar sem byrjunin væri þegar ger.

Umsjónarkona atvinnuskólanna í Svíþjóð, frk. Kersten Hesselgren, skýrði frá húsmæðraskólunum og kenslukvennahússtjórnarskólunum í Svíþjóð, sem auðsjáanlega voru beztir og lengst á veg komnir. Sömuleiðis gat hún um Atvinnuskóla kvenna, sem nú er verið að byrja á að koma þar upp. Hún áleit að menn yrðu að fá reynslu um þá, áður en farið yrði að gera hússtjórnarnámið að skyldunámsgrein eða þegnaskylduvinnu kvenna, eins mikið hefði verið rætt um að gera þar.

Þá var lagt fram bréf frá frauksri konu, Gabrielle Duchêne, um að öll kvenréttindafélög Alþjóðasambandsins skyldu taka á dagskrá sína, sömu laun handa konum og körlum, fyrir sömu vinnu. Skýrði hún frá því, hvernig laun kvennanna í ófriðarlöndunum hefði breytt síðan stríðið kom, og gat þess að atvinnufélögin hefði í þessum löndum eftir tillögu sinni tekið þetta mál til umræðu og athugunar. Þessa tillögu hefir hún sent öllum sambandslöndum Alþjóðasambandsins (og einnig Kvenréttindafélagi Íslands).

Um þetta mál urðu miklar umræður, og félst fundurinn í aðalatriðunum á tillögunum. Var þá samþykkt, að »Samband norænna kvenna« skyldi taka þetta mál upp á dagskrá sína, til að koma því í framkvæmd heima hjá sér, með því að fá sér skýrslu um alt sem að því lyti, og að kvenréttindafélög hvers lands skyldi á þann hátt, sem þar ætti bezt við stuðla að framgangi þessa máls, og síðar ef unt væri, að »Norrena sambandið« tæki málið að sér og reyndi að fá því ráðið til lykta á hagkvæman hátt. — — (Frh.)

Great Meadow.

(NL.)

Reglugjörð í 24 greinum var fest upp í hverjum klefa. Brot á reglugjörðinni sættu þungri hegningu. Hómer hugsaði sem svo, að væru engar reglur sem hægt væri að brjóta, mundi eigi þurfa neitt straff fyrir að brjóta þær, og hann tók algerlega burtu hinar skrifðu reglur. Í þeirra stað gaf hann tvær munnlegar fyrirskipanir: fangarnir mega ekki tala saman í klefanum eða undir borðum. Þetta er sjaldan brotið. Hegningin er falin í innilokun í björtum klefa. Þaðan getur sá brotlegi séð hina fangana njóta frjálsræðisins úti við vinnu sína. Hegningartíminn stendur yfir þangað til sá brotlegi sendir til forstöðumannsins og biður hann fyrirgefningar. — Eitt hið fyrsta er Hómer gerði var að minka vald umsjónarmannanna og koma í veg fyrir að þeir misbeittu því. Komi upp deila, milli umsjónarmanns og fanga tekur Hómer málstað fangans. »Sé ranglæti beitt á umsjónarmadurinn hægra með að þola það en fanginn«, segir hann. Þá umsjónarmenn, sem höfðu þá skoðun að glæpamenn ættu eigi að vera undir sömu lögum og frjálsir menn sendi Hr. Hómer í burtu hið fyrsta. — Samt þorði hann ekki fyrst um sinn að taka af þeim vopnin. Nú hafa þeir í heilt ár verið óvopnaðir og alt gengið vel. — Þegar Hómer tók við stjórn voru 139 fangar á Stóra-Akri. Hann kallaði þá fyrir sig 1 og 1 eða 3—4 í hóp, sagði þeim frá nýju aðferðinni sem hann ætlaði að taka upp. Hún var sú, að hver maður skyldi lofa honum því, að hlaupa eigi á burt, þar í móti ætlaði hann að veita þeim svo mikið frjálsræði og hægt væri undir fangelsisumsjón. Einn fanganna var honum til mikillar hjálpar í þessu. Hann var að ljúka við 15 ára hegningu, hafði traust hinna og talsvert að segja hjá þeim, nú beitti hann áhrifum sínum til þess að styðja fyrirætlanir herra Homers. Um vorið þegar útvinnna átti að byrja gekk nýja reglan í gildi og síðan hefir tala fanga, er leggja drengskap sinn við að hlaupa ekki burt aukist upp í 600; alls hafa yfir 1000 fangar lifað undir þessari »drengskapar reglu«. Þeir yfirgefa búgarðion umsjónarlaust þegar störf þeirra krefja þess. Til dæmis sá eg mann, sem dæmdur var í æfilangt fangelsi og setið hafði 15 ár, vera að aka timbri. Hann sótti timbrið 5 mílur vegar frá fangelsinu, hafði vagn og ágæta hesta. Einn hópurinn vann meiri hluta sumarsins, 10 tíma á dag, langt frá fangelsinu og kom eigi heim til að borða. Þeir komu allir heim frá vinnu á hverju kvöldi.

Einn fanginn gætti 150 svína, annar gætti fjár:

þeir voru báðir oft úti á næturnar að gæta skepnanna um burðartímann.

Daginn sem eg kom þangað voru 7 menn sendir í annað fylki til að vinna þar að byggingu kvennafangelsis. Þeir ferðuðust fjötralausir og aðeins einn umsjónarmaður fylgdi þeim, svo þeim var í löfa lagt að komast undan, hvenær sem var, á ferðalaginu.

Áður en þeir lögðu af stað sagði Mr. Homer við þá: »Þið lofið mér því við drengskap ykkar að fylgja umsjónarmanninum alla leið«. Allir réttu upp hönd til samþykkis og allir héldu loforð sitt. Sama dag sendi Hómer ferðapeninga til eins fanga sem unnið hafði að uppskeru við fangelsi annarsstaðar, og nú bað um leyfi til að mega ferðast einsamall til baka, hér um bil 200 mílur. Hinir fangarnir töluðu mikið um ferðalag hans, hvaða lest hann mundi taka — og enginn þeirra efaðist um að hann mundi koma beina leið til Comstock. Hann kom á mánudagskvöld og eftir að hafa gefið skýrslu um ferðina á skrifstofu fangelsins, kom hann inn á skrifstofu forstöðumanns til þess að pakka honum hjartanlega fyrir að hafa fengið að ferðast »heim« einn hins liðs. Þetta er í fyrsta sinn sem þess er dæmi að glæpamaður hafi ferðast einsamall frá einu fangelsi til annars.

Grein þessi, talsvert lengri en hér, stóð fyrir nokkrum árum í hinu ágæta ameríska tímariti »The Outlook«. Þegar hún er rituð er þessi nýja hegningaraðferð, er Bandamenn kalla »the honor system«, búin að standast reynslu tveggja ára, og farin að vekja eftirtekt þeirra er fjalla um hegningar og fangelsismál þessarar stóru framfara þjóðar. — Líklega er það eigi »heiglum hente« að stjórna slíkri stofnun og þessari. Í enda greinarinnar er lýsing á manni þeim er höfundur er þessa verks, herra Homer. Hann er meira en meðalmaður. Útlit hans alúðlegt og göfugmannlegt. Alt starf hans er í þjónustu hinna ógæfusömu manna, er hann er yfir settur, eigi að eins því er áhrærir vist þeirra í fangelsinu. Þar er hann eins og góður húsbóndi. En hann er meira. Hann kynnir sér einkahagi fanganna, hughreystir ætlingja þeirra og reynir að koma sættum á, þar sem þess er þörf. Hann aðstoðar þá með að fá atvinnu, þá er þeir hafa lokið fangelsisvistinni. Enginn getur lesið um starf Mr. Homers, án þess að verða hlýtt til hans og óska þess að starf hans beri mikinn árangur — og breiðist út sem lengst. — Jafnvel til okkar fámenna lands — svo að hér mætti einnig risa upp einn slíkur »Akur« í stað hegningarhúsanna, eða »betrunarhúsanna« sem svo eru kölluð. Því enginn getur neitað því, að hegningaraðferð sú, er enn tíðkast er harðla úrelt og ómannúðleg. Vonandi er eigi langt að

biða breytinga á því sviði. — Því þrátt fyrir alt, hlýtur mannúðin að vaxa og þá sérstaklega samúð með þeim, er brotlegir hafa orðið við lands lög — samúð, er hefir það markmið að græða, en ýfa eigi, sár þau, er óheilbrygð þjóðfélagsskipun oft og einatt veitir.

I. L. L.

Kröfur nútímans til allra.

Eftir Ingeborg Boye.

»Eg hefi tekið eftir þessum orðum í grein í »Samtíðinni« eftir prófessor Nansen: »Til þess að geta komist hjá ófriðnum, er ekki nóg að þessar þrjár þjóðir séu sammála. Hver einstök þjóð verður líka að vera fús til þess að leggja fram þær fórnir, sem nútíminn heimtær.«

Það sem nútíminn heimtar — af ríkinu, bæja- og sveitafélögum og hverjum einstökum borgara, það er sparsemi, hagsýni og fórnfýsi. Það, sem nú er til í landinu af mat og eldivið er sameign allra. Við höfum sýnt það fyrri, að á neyðartíðum hjálpum við hver öðrum, — og peningamennirnir hjá okkur geta nú gefið landinu góða hjálp með því að af fúsum og frjálsum vilja að leggja á sig að spara og lifa einföldu lífi.

Það er haft á móti kjötlausum dögum, að þeir muni ekki hafa neina hagsmunalega þýðingu fyrir okkur, því þeir, sem hafi noga peninga, geti byrgt sig upp hina dagana, þegar hægt er að fá kjöt keypt. En kjötlausir dagar — það eru dagar, sem bannað er ekki einungis að selja kjöt, heldur líka að matbúa það og framreiða kjötmat, bæði hjá einstöku mönnum á heimilunum og á kaffi- og matsöluhúsum og hótellum. Þetta er skerðing á réttindum okkar í okkar eigin heimilisfærslu — en við tökum því fúslega, af því landið okkar heimtar það af okkur.

Svo biðjum við um að kortafyrirkomulagið sé lögleitt hjá okkur á ýmskonar matvörum. Ekki til þess að svelta alþýðuna smám saman, sem eg hefi heyrt borið fram móti kortafyrirkomulaginu, heldur til þess að tryggja okkur gegn því að nokkur kaupir óþarflega mikið, sem getur astur leitt til þess að matvörur gangi í súginn eða eyðist til óþarfa og spillist. Og það verðum við að varast. Eins og t. d. með brauðið, það er snginn vafi á því, að það fer oft til spillis, og því er eytt óþarflega. T. d. sá siður að skera

það niður frammi í búri eða eldhúsi. — Eg hef margsinnis séð brauðbakka hálffulla þegar staðið var upp frá borðum, sem svo hefir harðnað upp og varla verið borið inn á borðið aftur. En sé brauðið skorið niður inni á borðinu eftir þörfum, þá kemst maður hjá hörðu brauði. Það verður skaði fyrir sorpskrúnurnar, en ábati fyrir okkur hin. Það má líka spara brauð, með því að banna veitingamönnunum að bera fram brauð með miðdegisverðinum, nema eftir sérstakri beiðni.

En eitt finst mér við fyrst og fremst ættum að neita okkur um á þessum tímum — já, stranglega að banna það, — það eru kökur og wínbrauð. Það mjöl, sykur og smjör, sem í þær fer, má nota til nauðsynlegrar hluta — og endast handa fleirum. — Og brjóstsykur og sælgæti er í dýrtíð það ósæmilegasta óhöf og eyðsla, sem til er. Það gerir ekkert gagn. Þvert á móti — það eyðileggur unga maga. — Menn segja að þá verði það fólk atvinnulaust, það er alvarleg ástæða ef hún væri rétt. — En er það nú svo? Verða menn ekki líka að hafa eftirlit með starfskröftunum nú á tímum? Geta ekki þessir starfskraftar notast til vinnu við landbúnaðinn, mótöku eða við einhver önnur nauðsynleg störf? Þá starfskrafta, sem verða lausir af því sérstakar atvinnugreinar leggjast niður, eiga og verða að notast til nauðsynlegrar vinnu. Þetta er ekki ný hugsun, en eins og menn sjá, útheimtir framkvæmd hennar mikla förnýsi einstaklinganna.

Þessi grein er eftir norska konu í norska kvenna-bláinu »Nylænde«. Hún er stflud til norsku þjóðarinnar, en hún gæti eins vel verið stflud til okkar Íslendinga. Eg tek hana hér í íslenskri hýðingu af því hún er ekta sýnishorn af þeim hugsunarhætti, sem nú er ríkjandi hjá öllum hinum betur hugsandi körlum og konum á Norðurlöndum. Menn heyra þar sjaldan kvartanir, því síður ávítur, skammir og formælingar, sem svo altítt er hér að öll stjórnavöld fái fyrir dýrtíðarráðstafanir sínar, eins og þær væru einungis gerðar til að kvelja fólk og gera því gramt í geði.

Stjórnmennir og konurnar.

Í Matvælanefnd sænsku stjórnarinnar eiga sjö konur sæti, sem »sérfræðingar«. Eru það bæði hússtjórnarskólakenslukonur og reyndar húsmæður.

Í Noregi eru konur einnig í flestum eða öll-

um dýrtíðarnefndunum og í dönsku verðlagsnefndinni sitja einnig 3 konur. Sömuleiðis eru konur í hinum öðrum ýmsu nefndum, sem kosnar eru af stjórninni og bæjarstjórnunum.

Í Kaupm.höfn var 27. marz s.l. sett á fót 12 manna hússtjórnarnefnd. Í henni voru 7 konur og 5 karlmenn. Frú Julia Ahrenholt, eftirlitslitsmaður verksmiðjanna í Khöfn, er formaður í nefndinni. Á nefndin nánast að vera ráðunautur húsmæðranna og heimilanna um allt, sem lýtur að hagsamri og sparlegri heimilisfærslu nú á tímum.

Í Gautaborg hafði engin kona verið valin í dýrtíðarnefndina. Héldu konur þar þá stóran mótmælafund og kröfðust þess, að konum yrði bætt við. Var þá skipuð 7 kvenna nefnd til þess að vinna saman með hinum nefndunum og leggja þeim góð ráð, sem »sérfræðingar« á ýmsum sviðum.

Barnið.

(Þýtt.)

Utan úr eldhúsinu heyrðist barnshjal og hlátur þegar ráðskonan opnaði dyrnar og kom inn með skutul, alpakinn glösum og silfri. Inni í stóra, bjarta matsalnum sat fröken Inga, einkadóttir ríkisráðherra Hansens, og var að teikna með svartkrit »Rafaels Madonna della Sedia«. Hún hleypti dálítið hinum finu, dökku augnabrunum þegar hinn glaðværi hlátur utan frá eldhúsinu aftur kvað við. Ráðskonan flýtt sér að loka dyr- unum að framreiðsluherberginu og fór gætilega að setja glösin inn í rauðavíðsskápin.

»Hver er í eldhúsinu? Eru börn gestir hjá Sofíu núna?« spurði fröken Inga alt í einu, án þess að líta upp frá vinnu sinni.

Sofía roðnaði, og varð auðsjáanlega í vandræðum. »Eg hef . . . það er . . . það er bara hún Anna Lund, hún sem var vinnukona hjá húsbændunum hérna«, stamaði hún.

»En þar er þó líka barn«, sagði fröken Inga.

Sofía roðnaði enn þá meira. — »Já, það er barnið hennar, svolítil telpa. Anna á frí, af því það er sunnudagur, og svo hugsaði hún að hún skyldi heilsa upp á okkur. En ef frökenin vill að hún . . . «

»Nei, í öllum bænum, það gerir ekkert til. Hún truflar svo sem ekkert þarna frammi í eldhúsinu«, sagði fröken Inga og teiknaði áfram hton mjúklega barnsfót á málverkinu. Sofía